

Suomi ja elinajan eriarvoisuus Euroopassa

Elinajan odote oli Suomessa 1960-luvun lopussa Euroopan lyhimpiä. Paljon hyvää työtä on tehty sen jälkeen. Onkin kiinnostavaa katsoa, miten nyt sijoitumme eurooppalaisessa vertailussa elinajan ja siihen liittyvän sosiaalisen eriarvoisuuden suhteen.

Tuore vertailu käsittää kymmenen Euroopan maata (van Raalte AA ym. *Int J Epidemiol* 2011;40:1703). Vertailut perustuvat vuosien 1990–2003 kuolleisuuslukuihin ja koulutustietoihin. Uudempia tietoja olisi kuolleisuudesta, muttei koulutusryhmittäin. Koulutusryhmiä on kolme. Tarkasteltavana on 35 vuotta täyttäneiden keskimääräinen elinaika.

Tähän ikään päässeet miehet voivat odottaa elävänsä Suomessa keskimäärin 74,4-vuotiaiksi, pitempään kuin Puolassa, Tšekissä, Sloveniassa tai Virossa mutta lyhyempään kuin Belgiassa, Norjassa, Ranskassa, Ruotsissa tai Sveitsissä. Suomen miehet ovat niukasti ylittäneet maiden keskiarvon 74,2 vuotta. Suomen naiset

voivat odottaa elävänsä 81,1-vuotiaiksi, hieman pitempään kuin näissä maissa keskimäärin. Kaikille maille on tyypillistä se, että mitä enemmän koulutusta on saanut, sitä pitempi on elinajan odote. Lisäksi eniten koulutusta saaneilla elinajan odotteen vaihtelu on pientä, vähiten koulutetuilla sen sijaan suurta. Vähän koulutettujen joukossa on siis epätodennäköisempää saavuttaa oman ryhmänsä keskiarvoeliniä. Elinajan eriarvoisuutta kuvaavien keskiarvojen ja vaihtelun suhteen Suomi sijoittuu melko tarkkaan vertailun keski paikalle.

Kaikki laskelmat perustuvat siihen oletukseen, että kuolleisuus ei tulevaisuudessa muutu. Tämä ei ehkä onneksi pidä paikkaansa. Lääketiede edistyy, ja Euroopan WHO kehittää voimakkaasti ohjelmaa terveyteen liittyvän sosiaalisen eriarvoisuuden vähentämiseksi. Sen odotetaan valmistuvan syyskuussa 2012 (Jakab ym. *Lancet* 2012;379:103) ■ KP